

Navzdory upozornění při prezentaci jste odevzdal povrchní text, který nesplňuje zadání. Sledujte připomínky v komentářích a berte je prosím spolu s původním zadáním velmi vážně a pracujte analyticky. Šlo o semestrální práci. Předložený výsledek tomu neodpovídá.

Seminární práce

Analýza časopisu

Soudobé dějiny

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity

Brno

Základní charakteristika časopisu a zaměření

Časopis *Soudobé dějiny* začal vycházet v roce 1993. Toto periodikum vychází každého čtvrtroku, vždy s jedním dvojcíslem v rámci ročníku. *Soudobé dějiny* jsou odborný, od roku 1995 recenzovaný historický časopis o dějinách 20. století zaměřující se především na témata spjatá s existencí Československa a České republiky v širokém mezinárodním kontextu. Na jeho stránkách se publikují studie, eseje, materiálové články, recenze, dokumenty, memoáry, zprávy o historických konferencích a knižní anotace. S výjimkou rubriky *Horizont*, vyhrazené pro překlady zahraničních statí, *Soudobé dějiny* přinášejí výhradně původní autorské příspěvky. Důraz se přitom klade na primární historický výzkum. Jednotlivá čísla časopisu jsou většinou strukturována kolem určitého tematického těžiště. Časopis *Soudobé dějiny* usilují o celkovou otevřenost tematickou, metodologickou, oborovou a žánrovou a vítají věcné diskuse či polemiky.

Hlavní ambicí tohoto periodika je oslovit nejen profesionální historiky a příbuzné odborníky nebo učitele dějepisu, ale také zaujmout širší veřejnost. Záměrem *Soudobých dějin* je přispívat k hlubšímu a odborně zdůvodněnému pohledu na nedávnou minulost, k obnovování společenské paměti, k prohlubování smyslu pro historickou reflexi a v neposlední řadě také k profilaci soudobých dějin jako svébytné historické disciplíny v České republice.

Kým je časopis vydáván?

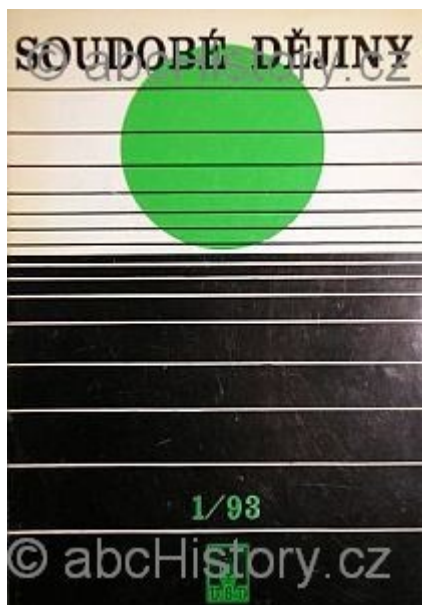
Časopis *Soudobé dějiny* je vydáván Ústavem pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky. Z pověření ústavu jej řídí **Oldřich Tůma** a **Milan Drápala** spolu s redakčním kruhem. **Oldřich Tůma**, který se narodil roku 1950, je od roku 1992 vědeckým pracovníkem a od roku 1998 ředitelem Ústavu pro soudobé dějiny. Jeho badatelská činnost se především

zaměřuje na české a československé dějiny po roce 1945, dějiny středovýchodní Evropy a dějiny studené války. Druhý jmenovaný **Milan Drápala** je od roku 2000 vedoucí redaktor historického časopisu Soudobé dějiny. Jeho badatelská činnost je zejména zaměřená na Československo v období „třetí republiky“ (1945-1948) a její ideové proudy. Dále se zaměřuje politickým angažmá českých levicových kulturních elit ve 20. století zejména osobnost Vítězslava Nezvala. O koncepci časopisu spolurozhoduje redakční rada jako širší konzultativní orgán. Redakční rada se skládá ze 24 českých i zahraničních redaktorů, mezi které můžeme zařadit například Vojtěcha Čelka, Miloše Havelku, Karla Kaplana a ze zahraničních třeba jméno Peter Heumos (pocházející z německého Mnichova), Łukasz Kamiński (pocházející z polského hlavního města). Hlavní statě jsou publikovány na základě odborného recenzního řízení.

Struktura časopisu

Nyní bych se rád věnoval struktuře časopisu Soudobé dějiny. Toto periodikum vychází každé tři měsíce, jak jsem již zmínil v předchozích řádcích. Na prvních stránkách je zmíněn redakční kruh + redakční rada, kteří se podíleli na publikaci článků nacházející se v časopise. Dále tam pak můžeme najít seznam autorů, kteří napsali daný článek, který byl pak zveřejněn v časopise + základní informace o jejich životě. Následuje obsah, kde jsou sepsány všechny články a jejich autoři, které se v časopise vyskytují. Na konci každého čísla časopisu se nachází shrnutí, které je, jak jsem zjistil psáno v angličtině.

U některých čísel má časopis Soudobé dějiny titulní název, podle kterého jsou pak psány články v časopise. Např. Nekonečný příběh s náhlým koncem – Studená válka; Ozvěny pražského jara; nebo třeba titulek: „Existoval v českých dějinách totalitarismus?“.

Obr.1 – Porovnání úvodního obalu prvního a posledního (zatím) čísla časopisu Soudobé dějiny.

Témata

V časopise Soudobé dějiny můžeme narazit na různá témata týkajících se dějin 20. století v Československu. Mezi nejčastěji se vyskytující témata v tomto periodiku patří články, zabývající se odsunem německého obyvatelstva z pohraničí, které probíhalo v letech 1945 až 1946 po skončení 2. světové války. Další články vypráví o znovuosídlení pohraničí českým obyvatelstvem a vytváření nové identity těchto krajů. Dalším často opakujícím se tématem v časopise Soudobé dějiny je pojem totalitarismus, který se pokusil ve svém článku vymezit německý historik Clemens Vollnhals, který se zaměřuje na německé dějiny ve 20. století. Velmi ožehavým tématem je také Studená válka, která je v časopise častokrát zmíněna. Různí autoři píší o jaderných zbraních, které se ve studené válce používaly, pádu Berlínské zdi, Gorbačovově vizi Evropy po studené válce atd.

Vybraný článek

K podrobnější analýze vybraného článku z časopisu Soudobé dějiny jsem zvolil článek nesoucí název „*České migrace 19. a 20. století a jejich dosavadní studium*“, který napsal Zdeněk R. Nešpor. Pojem migrace je v dnešní době často slýchávané slovo, které je nejčastěji spjaté s migrací obyvatelstva z Blízkého východu (zejména ze Sýrie) a Afriky do vyspělých západoevropských států (zejména Německo je velice „aktivní“ v přijímání těchto uprchlíků). Hlavním důvodem je politická situace v jejich vlasti, kde často probíhají občanské války.

Pojmem migrace rozumíme mezinárodní pohyb větších skupin obyvatelstva za hranice státu, vedoucí k setrvání migrantů v hostitelské zemi na určitou dobu. Podle definice Organizace spojených národů je tato doba stanovena minimálně na jeden rok. Migraci můžeme dělit na trvalou nebo dočasnou a je zapříčiněna několika faktory, díky kterým dochází k migraci obyvatelstva. Pohyb obyvatelstva může způsobit špatná politická situace v zemi, z náboženského hlediska, nebo stěhování obyvatelstva z ekonomického důvodu, kdy lidé jdou za lepší prací. Mezinárodní migrace ovšem nemusí být ukončená přesunem do země, která poskytla migrantům azyl. V různých případech může později dojít i k opačnému pohybu, a to k návratu části emigrantů nebo jejich potomků do rodné vlasti, odkud emigrovali. Tento druh migrace označujeme jako reemigrace. Typickým příkladem je reemigrace zahraničních Čechů a Slováků zpět do Československa po první a hlavně po druhé světové válce, kdy docházelo k znovuosídlení pohraničních oblastí. Pokud se emigrace a reemigrace opakují, hovoříme o transmigraci. Jedná se o případ, kdy migranti vícekrát žijí/pracují v hostitelské zemi a poté se na nějaký čas vrátí do své rodné země.

V 19. a 20. století se uskutečnilo několik migračních proudů. Nejčastějším důvodem byla politická situace uvnitř státu. Ale i otázka náboženská byla důvodem emigrace, jako např. nucená migrace východočeských sektářů do oblasti Banátu na přelomu 18. a 19. století.

Ze sociálních důvodů začali lidé migrovat v rámci monarchie v první polovině 19. století, kdy se lidé začali stěhovat do méně osídlených částí monarchie, zejména do oblastí Balkánu, tedy do dnešního Maďarska, Rumunska a zemí bývalé Jugoslávie. Hlavním úkolem migrantů bylo vyhnout se povinné vojenské službě. V novoosídlených oblastech získali imigranti značné výhody, kterými byly například: přiděly půdy, osvobození od placení daní atd.

Po skončení revoluce roku 1848 opět došlo k emigraci obyvatelstva (tentokrát z politických důvodů) směrem na západ a do Spojených států. Ovšem počet emigrantů nebyl až tak vysoký, jednalo se o několik desítek až stovek osob. Později se však část „uprchlíků“ vrátila zpět do vlasti, mezi které patřili: Josef Václav Frič, František Matouš Klácel, Bedřich Vilém Košut a další.

Během období první republiky (1918-1938) často docházelo k reemigracím. Tudíž některé československé obyvatelstvo, které žilo v hostitelských zemích, se začalo vracet zpět do své dřívější vlasti. Ovšem situace se změnila po třicátém září roku 1938, kdy byla podepsána mnichovská dohoda, které přikazovala Československu, aby se vzdala pohraničí (Sudet) ve prospěch Německa. Po podpisu mnichovské dohody a vypuknutí druhé světové války (1. září 1939), nastala velká vlna emigrace ze strany československého obyvatelstva, které „prchalo“ do Francie, Velké Británie a Spojených států amerických. Emigrované obyvatelstvo mělo strach z perzekucí, které jim hrozily, ale také doufali, že by mohli v zahraničí aktivně přispět ke zvrácení tehdejšího vývoje u nás. Po skončení války se zpět do Československa vrátila pouze malá část tohoto obyvatelstva. Po druhé světové válce v letech 1946-1947 byli sudetští Němci donuceni opustit pohraničí Československa, které bylo znovu osídleno lidmi pocházejících z nižších sociálních vrstev českého a slovenského vnitrozemí, kteří tak získávali movité a nemovité majetky. Ovšem hlavním záměrem bylo tyto opuštěné oblasti osídlit Čechy a Slováky, kteří žili v zahraničí. Jenže většině emigrovanému obyvatelstvu se nechtělo jít zpátky do vlasti. Nakonec reemigrovala část tohoto obyvatelstva z východní a jihovýchodní Evropy v polovině čtyřicátých a na začátku padesátých let.

Zhruba ve stejnou dobu, kdy probíhala reemigrace, došlo opět k velkému růstu emigrace z Československa. Hlavním důvodem byla opět politická situace, kdy se po únorové revoluci roku 1948 dostala k moci Komunistická strana Československa v čele s předsedou Klementem Gottwaldem. Během vlády KSČ bylo několik desítek lidí popraveno a někteří byli nespravedlivě vězněni. Komunisté pronásledovali a perzekuovali obyvatele Československa. Tehdy v Československu neexistovala demokracie, byla zaváděna cenzura slova, tisku, lidé se nesměli volně shromažďovat, lidé nemohli svobodně volit atd. Z těchto důvodů řada občanů Československa emigrovala do svobodných zemí (do Francie, Velká Británie, Spojené státy americké).

Další vlna emigrace československého obyvatelstva do svobodných (demokratických) zemí nastala v srpnu roku 1968, kdy do Československa vpadla vojska varšavské smlouvy. Lidé odcházeli do Spojených států, Kanady nebo Austrálie. Po Sametové revoluci dochází k reemigraci Čechů z Ukrajiny

a Bělorusku zpět do Československa, a také návrat českých emigrantů ze Západu z období vlády komunistického režimu.

V dnešní době už k tak časté emigraci obyvatelstva nedochází, spíše naopak. Do České republiky postupně začali emigrovat obyvatelé z Asie (Vietnam, Mongolsko) a také obyvatelé z bývalého Sovětského svazu. V tomto roce jsme mohli zachytit fakt, že nastala velká vlna přílivu uprchlického obyvatelstva z Blízkého východu, které utíkání ze svých domovů postíženě válkou. Tito emigranti postupují přes Českou republiku dále na západ, zejména do Německa, Francie a Velké Británie. Ovšem část těchto emigrantů je přijímána i u nás v České republice, kde toto rozhodnutí vyvolalo mezi občany řadu nepokojů.

Použitá literatura a zdroje

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR. Časopis Soudobé dějiny. Dostupný z:

<http://www.usd.cas.cz/cs/stranky/casopis-soudobe-dejiny> (20.12.2015)

NEŠPOR R. Zdeněk: České migrace 19. a 20. století a jejich dosavadní studium. Soudobé dějiny, 2, 2005, str. 245-284.